

Fundacja C.E.L.

**Raport z ilościowej ewaluacji
programu „Jak pokonać rodzicielską
bezzadność” Fundacji Centrum
Edukacji Liderkiej**

Warszawa, grudzień 2015

Marcin J. Sochocki

Projekt współfinansują:

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
Prezentacja wyników badań	5
Socjodemograficzna charakterystyka badanych i ich uprzednie doświadczenia w korzystaniu z oferty Fundacji CEL	5
Sytuacje problemowe respondentów: nadużywanie substancji psychoaktywnych oraz przemoc	9
Recepcja sposobu prowadzenia zajęć, subiektywna ocena ich przydatności oraz propozycje modyfikacji.....	10
Pretest – posttest 1	15
Samooocena	15
Postawy wychowawcze.....	17
Ocena możliwości rozwiązania problemów, stanowiących powód nawiązania kontaktu z Fundacją CEL.....	18
Pretest – posttest 2.....	19
Podsumowanie	21
Pretest	21
Posttest 1	22
Pretest – posttest 1.....	24
Kwestionariusze ankiet	26
Pretest – kobiety	27
Pretest – mężczyźni.....	31
Posttest 1 – kobiety	35
Posttest 1 – mężczyźni	39
Posttest 2 – kobiety	43
Posttest 2 – mężczyźni	46

Wprowadzenie

W raporcie zaprezentowano wyniki ilościowych badań ewaluacyjnych programu „Jak pokonać rodzicielską bezradność” Fundacji Centrum Edukacji Liderkiej (FCEL). Badania zrealizowano w schemacie pretest – posttest 1 – posttest 2. Pierwszy pomiar przeprowadzany był bezpośrednio przed rozpoczęciem programu, pomiar drugi – zaraz po jego zakończeniu, pomiar trzeci – rok później. W pierwszym i drugim badaniu wykorzystano technikę audytoryjnych pomiarów ankietowych, w pomiarze trzecim – badanie zrealizowano korespondencyjnie.

Celem badań było sprawdzenie, czy pod wpływem udziału w projekcie następuje oczekiwana zmiana samooceny uczestników zajęć dotycząca:

- zwiększenia poczucia własnej wartości (pyt. 1.2)¹,
- poprawy w zakresie umiejętności wyznaczania sobie celów (1.1, 1.9),
- ograniczenia przyjmowania postawy uległej wobec innych (1.4, 1.7),
- większej koncentracji na własnych potrzebach (1.5),
- poprawie umiejętności wyrażania emocji (1.8) oraz
- zwiększenia poziomu akceptacji emocji, jakie wywołują osoby z najbliższego otoczenia społecznego (1.15),
- ograniczenia używania destrukcyjnych sposobów reakcji w sytuacjach konfliktowych (1.3), z używaniem przemocy (1.10, 1.11) na rzecz sposobów konstruktywnych (1.6),
- redukcji poziomu wewnętrznego napięcia, stresu (1.12, 1.14),
- redukcji poziomu trudności związanych z nawiązywaniem bliższych relacji (1.13).

Celem ewaluacji było sprawdzenie, czy wskutek udziału w programie zmieniła się postawa wychowawcza uczestników, dotycząca zwiększenia akceptacji podmiotowego stylu

---

¹ W nawiasach podano numery pytań w ankiecie, które odpowiadają poszczególnym celom.

budowania relacji z dzieckiem i szanowania jego autonomii. Spodziewana zmiana miała odnosić się do:

- zmniejszenia akceptacji onnipotentnej (nadopiekującej) postawy wychowawczej (2.7, 2.8),
- zmniejszenia akceptacji definiowania autorytetu w relacji z dzieckiem opartej na modelu autorytarnym (2.1, 2.9, 2.10)
- zmniejszenia akceptacji postawy, zgodnie z którą stosowanie pochwał wobec dzieci powinno być czymś szczególnym – wyjątkowym (2.3),
- zwiększenia poziomu akceptacji uczuć dziecka (2.2),
- zmniejszenia stopnia akceptacji stosowania kar cielesnych wobec dzieci (2.4, 2.5) oraz
- zwiększenia stopnia akceptacji ogólnego zakazu stosowania kar cielesnych wobec dzieci (2.6).

Przedmiotem ewaluacji było sprawdzenie, czy wskutek zajęć poprawiła się ocena możliwości rozwiązania problemów, stanowiących powód nawiązania kontaktu z Fundacją CEL, z rozróżnieniem na problemy z dziećmi, mężem lub żoną (albo partnerem lub partnerką), innymi członkami rodziny – osobami najbliższymi (pyt. 3–8). Celem badań było zebranie informacji na temat wybranych typów problemów, z którymi przychodzili uczestnicy zajęć (nadużywanie substancji psychoaktywnych oraz przemoc) – pyt. 9–11 (ankiety pretestowe).

Sprawdzano, czy wszystkie wyżej opisane zmiany zachodzą bezpośrednio po zakończeniu zajęć oraz czy mają charakter trwałe, tzn. utrzymują się co najmniej przez rok od zakończenia projektu.

W ankietach pomiaru drugiego znalazł się blok pytań, w których respondenci proszeni byli o dokonanie subiektywnej oceny przydatności zajęć ze względu na realizację celów wyrażonych w opisie projektu (pyt. 9.1–9.14). Celem ewaluacji było także poznanie subiektywnych ocen respondentów dotyczących komunikatywności i profesjonalnego przygotowania trenerów (pyt. 10.1–10.2), stopnia realizacji oczekiwań (pyt. 12). Badania służyły ponadto poznaniu ewentualnych propozycji modyfikacji projektu (pyt. 11).

Celem było nakreślenie socjodemograficznej charakterystyki uczestników oraz poznanie ich dotychczasowego doświadczenia w korzystaniu z oferty Fundacji CEL (pyt. 12–17, ankiety pretestowe).

Koncepcję badania i narzędzia opracował ewaluator zewnętrzny (autor niniejszego raportu), konsultując się z przedstawicielami zespołu trenerów. Realizacja pierwszych dwóch pomiarów miała także charakter zewnętrzny, od zasady tej odstąpiono w przypadku pomiaru pretestowego w jednej grupie, gdy ze względów organizacyjnych zrobiły to osoby przeprowadzające zajęcia². Oferta udziału w pierwszych dwóch pomiarach adresowana była do wszystkich uczestników, którzy byli obecni w chwili realizacji badań. Drugi posttest przeprowadzany był przez pracowników Fundacji za pośrednictwem poczty elektronicznej i zwykłej, w oparciu o spis adresów uczestników, którzy zgodzili się przekazać stosowne dane na potrzeby badań ewaluacyjnych. Wszystkie pomiary spełniały warunki dobrowolności udziału i zapewnienia anonimowości badanych w próbie (liczba oddanych ankiet nie odpowiada liczbie uczestników). W badaniu uczestniczyło 21 grup zajęciowych. Program wdrażany był w okresie od 22 września 2010 r. do 7 grudnia 2015 r.

Poniżej analizowane są dane z czterech prób. Pierwszą utworzyli uczestnicy pretestu (N=266), a analizie poddane zostały odpowiedzi na pytania dotyczące zmiennych socjodemograficznych, powodów nawiązania kontaktu z Fundacją oraz doświadczenia w korzystaniu z usług tej organizacji. Kolejną próbę stanowili uczestnicy pierwszego posttestu (N=252), w tym przypadku analizie poddano subiektywne oceny przydatności zajęć i sposobu ich implementacji. Trzecią próbę utworzono z ankiet badanych, którzy uczestniczyli w preteście i pierwszym postteście (identyfikacji dokonywano wykorzystując indywidualny kod respondenta wpisywany na końcu kwestionariuszy; N=173). Wreszcie czwarta próba złożona została z osób biorących udział w preteście oraz drugim postteście (identyfikacja kwestionariuszy – jak poprzednio) **i zarazem** deklarująca nieuczestniczenie w innych (niż ewaluowane) zajęciach z zakresu psychoedukacji, doskonalenia umiejętności wychowawczych itp. W przypadku dwóch prób wymienionych jako ostatnie przedmiotem analizy były odpowiedzi na pytania dotyczące samooceny, postaw rodzicielskich i możliwości rozwiązania problemów³.

---

² W tym przypadku procedura badawcza zobowiązywała trenerów do wyjaśnienia celów i warunków badania, kolejnym krokiem było rozdanie kwestionariuszy i opuszczenie pomieszczenia. Po wypełnieniu ankiet badani wkładali je do wspólnej koperty i zaklejali. Zaklejona koperta została przekazana ewaluatorowi zewnętrznemu.

³ Ze względu na zaokrąglanie danych, prezentowane niżej wskazania mogą nie sumować się do 100,0%.

Narzędzia zamieszczono w „Aneksie”. W ankietach pretestowych i posttestowych wykorzystano test postaw wychowawczych pierwotnie opracowany na użytek ewaluacji programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców”⁴.

Prezentacja wyników badań

Socjodemograficzna charakterystyka badanych i ich uprzednie doświadczenia w korzystaniu z oferty Fundacji CEL

W preteście uczestniczyło 266 osób, w tym 205 kobiet (77,1%). Najmłodszy uczestnik pomiaru miał 31 lat, najstarszy 68 lat. Najwięcej było czterdziestolatków (56,0%), kolejne pod względem liczebności grupy stanowili pięćdziesięciolatkowie (25,2%), trzydziestolatkowie (13,5%) oraz sześćdziesięciolatkowie (3,4%); brak danych – 1,9%. Średnia arytmetyczna wieku to 46 lat (N=261).

Spośród badanych 97,0% zadeklarowało, że są rodzicami, jedna osoba (0,4%) udzieliła odmiennej odpowiedzi, a w 7 ankietach (2,6%) odnotowano brak odpowiedzi. Z kolei 1,1% pytanych stwierdziła, że nie utrzymuje kontaktów z dziećmi (tabela 1).

Tabela 1. Odpowiedzi na pytanie nr 13 „Czy posiada Pan(i) dzieci?” (pretest)

Odpowiedzi uwzględnione w kafeterii	N	Proc.
Tak i utrzymuję kontakty	255	95,9
Tak, ale nie utrzymuję kontaktów	3	1,1
Nie	1	0,4
Brak odpowiedzi	7	2,6
Razem	266	100

⁴ M. J. Sochocki, *Prezentacja rezultatów drugiego etapu ilościowych badań ewaluacyjnych „Szkoły dla rodziców i wychowawców”* (edycji wrzesień-grudzień 2007) oraz zogniskowanych wywiadów grupowych z absolwentami „Rodzeństwa bez rywalizacji”, „Zeszyty Metodyczne”, nr 9, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Warszawa 2009; M. J. Sochocki, *Liderzy – realizatorzy – beneficjenci. Prezentacja wyników badań ewaluacyjnych „Szkoły dla rodziców i wychowawców”* (edycja wrzesień-grudzień 2007), „Zeszyty Metodyczne”, nr 3, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Warszawa 2008.

Respondenci najczęściej byli rodzicami dwójki dzieci – 43,0%. Największa liczba dzieci to 5 – taką odpowiedź odnotowano w 3,4% przypadków. Ponad 3/4 badanych posiadało jedno lub dwójkę dzieci (tabela 2).

**Tabela 2. Liczba dzieci –
pytanie nr 14, pretest**

Liczba dzieci	N	Proc.
1	91	34,3
2	114	43,0
3	41	15,5
4	7	2,6
5	9	3,4
Brak danych	3	1,2
Razem	265	100

Badani byli rodzicami dzieci w różnym wieku. Najmłodsze dziecko miało mniej niż rok, najstarsze – 40 lat (tabela 3).

Tabela 3. Wiek dzieci respondentów

Wiek w latach	N	Proc.*	Wiek w latach	N	Proc.*
Mniej niż rok	1	0,4	19	20	7,5
1	1	0,4	20	23	8,6
3	1	0,4	21	15	5,6
4	3	1,1	22	5	1,9
5	8	3,0	23	13	4,9
6	7	2,6	24	14	5,3
7	5	1,9	25	3	1,1
8	9	3,4	26	10	3,8
9	3	1,1	27	4	1,5
10	6	2,3	28	6	2,3
11	19	7,1	29	3	1,1
12	20	7,5	30	6	2,3
13	33	12,4	31	7	2,6
14	48	18,0	32	3	1,1
15	43	16,2	33	3	1,1
16	50	18,8	36	1	0,4
17	58	21,8	40	1	0,4
18	49	18,4	Brak danych	8	3,0

* Dane nie sumują się do 100%, gdyż część badanych była rodzicami więcej niż jednego dziecka. Podstawa procentowania N=266.

W próbie najwięcej było osób z wykształceniem wyższym (licencjat bądź wyżej) – 63,9%. Kolejną pod względem liczebności kategorią były osoby z wykształceniem średnim lub pomaturalnym – 22,6%. Studenci i osoby określające posiadane wykształcenie jako „niepełne wyższe” to 7,6% próby. Wśród badanych było 4,9% respondentów legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niepełnym średnim. Nikt nie zaznaczył odpowiedzi: niepełne podstawowe, podstawowe lub gimnazjalne (tabela 4).

Tabela 4. Zróżnicowanie próby ze względu na wykształcenie (pytanie nr 15, pretest)

Wykształcenie	N	Proc.
Niepełne podstawowe	0	0,0
Podstawowe	0	0,0
Gimnazjalne	0	0,0
Zasadnicze zawodowe	8	3,0
Niepełne średnie	5	1,9
Średnie	42	15,8
Pomaturalne (policealne)	18	6,8
Student bez dyplomu licencjata	5	1,9
Student z dyplomem licencjata	2	0,8
Niepełne wyższe	13	4,9
Wyższe licencjackie	19	7,1
Wyższe magisterskie	146	54,9
Tytuł naukowy (doktor i wyżej)	3	1,1
Brak danych	5	1,9
Razem	266	100

Badani opisując swoją sytuację na rynku pracy najczęściej wskazywali odpowiedzi „wolny zawód, specjalista” – 18,0% oraz „kierownik, menager, wyższy urzędnik” – 16,5% (tabela 5). Powyżej 10% pytanych zaznaczyło, że są technikami (wyspecjalizowanymi pracownikami) – 11,3%, prywatnymi przedsiębiorcami – 10,5% lub pracownikami niższego szczebla (usługi, administracja) – 10,5%. Nieco mniej badanych (9,4%) to nauczyciele i pedagodzy.

Tabela 5. Zróżnicowanie próby ze względu na zatrudnienie (pytanie nr 16, pretest, N=266*)

Sytuacja zawodowa	N	Proc.
Emerytura lub renta	9	3,4
Student, uczeń	2	0,8
Osoba niezatrudniona	15	5,6
Prywatny przedsiębiorca	28	10,5
Rolnik	2	0,8
Wolny zawód, specjalista	48	18,0
Nauczyciel, pedagog	25	9,4
Kierownik, menager, wyższy urzędnik	44	16,5
Technik, wyspecjalizowany pracownik	30	11,3
Pracownik niższego szczebla (usługi, administracja)	28	10,5
Robotnik, pracownik fizyczny	7	2,6
Inne	34	12,8
Brak danych	4	1,5

* Dane nie sumują się do 100%, gdyż część respondentów zaznaczała więcej niż jedną odpowiedź.

Wśród badanych 14,8% osób zadeklarowało, że przed ewaluowanymi zajęciami brała udział w jednodniowych warsztatach organizowanych przez Fundację CEL. Z kolei 20,0% wskazało, że uczestniczyło w warsztatach dwudniowych, a 14,3% – w dłuższych oddziaływaniach (tabela 6). Przed rozpoczęciem udziału w programie „Jak pokonać rodzicielską bezradność?” 61,7% pytanych nie korzystało z zajęć grupowych będących w ofercie Fundacji.

Tabela 6. Korzystanie z ofert Fundacji CEL

Liczba odbytych zajęć	N	Proc.*
Warsztaty kilkugodzinne (jednodniowe)		
1	27	10,2
2	6	2,3
3	2	0,8
4	3	1,1
5	1	0,4
Warsztaty kilkunastogodzinne (dwudniowe)		
1	29	10,9
2	17	6,4
3	5	1,9
4	1	0,4
5	1	0,4
Zajęcia kilkudziesięciogodzinne (trwające więcej niż dwa dni)		
1	32	12,0
2	5	1,9
3	1	0,4

* Podstawa procentowania – wszyscy uczestnicy pretestu (N=266).

Sytuacje problemowe respondentów: nadużywanie substancji psychoaktywnych oraz przemoc

Badani ustosunkowywali się do pytań o rodzaj problemów, które ich dotyczą. Ponad połowa ankietowanych (53,4%) przyznała, że ich bezpośrednio lub osób, z którymi żyją (dzieci, mężowie, żony), dotyczy problem przemocy werbalnej. Z kolei 19,5% wskazało, że oni sami bądź ich bliscy mają problem z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, a 18,0% dotyczy zjawisko przemocy fizycznej (tabela 7).

Tabela 7. Sytuacje problemowe respondentów (pretest)

Problemy i odpowiedzi	N	Proc.
Problem nadużywania alkoholu i/lub narkotyków (pyt. 9)		
Tak	52	19,5
Nie	205	77,1
Brak danych	9	3,4
Razem	266	100
Problem przemocy werbalnej (pyt. 10)		
Tak	142	53,4
Nie	118	44,4
Brak danych	6	2,3
Razem	266	100
Problem przemocy fizycznej (pyt. 11)		
Tak	48	18,0
Nie	207	77,8
Brak danych	11	4,1
Razem	266	100

Recepcja sposobu prowadzenia zajęć, subiektywna ocena ich przydatności oraz propozycje modyfikacji

W drugim pomiarze zebrano 252 ankiety. Poprosiliśmy respondentów, aby dokonali oceny komunikatywności osób prowadzących i ich profesjonalnego przygotowania na skali od 1 „bardzo źle” do 5 „bardzo dobrze”. Nikt nie wskazał na dwie najniższe noty. Odpowiedzi zaznaczano w przedziale od 3 do 5. Średnia arytmetyczna ewaluacji komunikatywności trenerów to 4,9, ich profesjonalnego przygotowania – 5,0 (tabela 8).

Tabela 8. Ocena sposobu prowadzenia zajęć, średnie arytmetyczne (posttest 1)

Wyróżnione kategorie oceny	N	Min.	Maks.	Średnia	Odchylenie standardowe
Komunikatywność osób prowadzących	252	3	5	4,9	0,3
Profesjonalne przygotowanie osób prowadzących	252	3	5	5,0	0,2

W odniesieniu do obu wyróżnionych kategorii oceny większość respondentów wskazała na dwie najwyższe noty na skali. W przypadku komunikatywności piątki i czwórki zaznaczyło 99,2% badanych, oceniając profesjonalne przygotowanie trenerów wybory takie stanowiły 99,6% wskazań (tabela 9).

Tabela 9. Ocena sposobu prowadzenia zajęć, dane w proc. (posttest 1)

Wyróżnione kategorie oceny (pyt. 10)	N/Proc.	Oceny					Ogółem
		1	2	3	4	5	
Komunikatywność osób prowadzących	N	0	0	2	18	232	252
	Proc.	0,0	0,0	0,8	7,1	92,1	100
Profesjonalne przygotowanie osób prowadzących	N	0	0	1	11	240	252
	Proc.	0,0	0,0	0,4	4,4	95,2	100

Poprosiliśmy respondentów, aby dokonali oceny, czy i jak dalece zajęcia były przydatne w doskonaleniu wiedzy i umiejętności z wymienionego w ankiecie zakresu. Badani mogli odpowiedzieć, że zajęcia w odniesieniu do danej kategorii w ogóle były nieprzydatne lub wskazać którąś z możliwości: od „przydatne w bardzo małym stopniu” do „przydatne w bardzo dużym stopniu”. Była także możliwość zaznaczenia „trudno powiedzieć”. W tabeli 10 wymieniono poszczególne wymiary oceny programu wraz z odpowiedziami respondentów. W odniesieniu do wszystkich wyróżnionych kategorii ewaluacji większość ankietowanych (od 75,4% do 93,7%) wskazywała na odpowiedzi „przydatne w dużym stopniu” lub „przydatne w bardzo dużym stopniu”. Wskazania na odpowiedzi przeciwne lub stwierdzenia, że program był w ogóle nieprzydatny, wybierało od 1,6% do 6,4% badanych uczestników zajęć.

Powyżej 90% wskazań na „dużą” bądź „bardzo dużą” przydatność projektu odnotowano w odniesieniu do umiejętności posługiwania się komunikatem „ja” i aktywnego słuchania (w obu przypadkach – 93,7%) oraz poznania wspierającego stylu komunikacyjnego (90,8%). Powyżej 80%, ale mniej niż 90%, takich odpowiedzi wystąpiło w odniesieniu do używania parafrazy (89,7%), stworzenia wzorca dobrego dorosłego (89,6%), rozpoznawania własnych granic (83,3%), bycia asertywnym (83,3%), poznania obszarów podobieństw rodzic – dziecko (82,9%) oraz rozpoznawania cudzych granic (82,6%). Z kolei od 75% do niespełna 80%

wskazań opisujących przydatność zajęć jako co najmniej duże odnotowano przy następujących wymiarach oceny zajęć: poznanie zasad chronienia własnych granic (79,7%), ról w rodzinie pełnionych przez rodziców (78,9%) i dzieci (77,0%), umiejętność rozwiązywania konfliktów w stylu wygrana-wygrana (75,8%) oraz formułowania celów (75,4%).

Tabela 10. Ocena przydatności zajęć w doskonaleniu wiedzy i umiejętności (posttest 1)

Wyróżnione kategorie oceny (pyt. 9)	N/Proc.	W ogóle nieprzydatne	Przydatne w bardzo małym stopniu	Przydatne w małym stopniu	Przydatne w średnim stopniu	Przydatne w dużym stopniu	Przydatne w bardzo dużym stopniu	Trudno powiedzieć	Brak danych	Ogółem
1) Poznanie obszarów podobieństw rodzic-dziecko	N	1	4	3	21	93	116	6	8	252
	Proc.	0,4	1,6	1,2	8,3	36,9	46,0	2,4	3,2	100
2) Stworzenie wzorca dobrego dorosłego	N	1	1	5	12	79	147	3	4	252
	Proc.	0,4	0,4	2,0	4,8	31,3	58,3	1,2	1,6	100
3) Umiejętność aktywnego słuchania	N	0	2	2	7	60	176	0	5	252
	Proc.	0,0	0,8	0,8	2,8	23,8	69,8	0,0	2,0	100
4) Umiejętność posługiwania się komunikatem „ja”	N	1	1	2	9	46	190	0	3	252
	Proc.	0,4	0,4	0,8	3,6	18,3	75,4	0,0	1,2	100
5) Używanie parafrazy	N	0	4	3	16	63	163	0	3	252
	Proc.	0,0	1,6	1,2	6,3	25,0	64,7	0,0	1,2	100
6) Rozpoznawanie własnych granic	N	0	3	3	28	58	152	4	4	252
	Proc.	0,0	1,2	1,2	11,1	23,0	60,3	1,6	1,6	100
7) Rozpoznawanie cudzych granic	N	0	3	4	30	75	133	4	3	252
	Proc.	0,0	1,2	1,6	11,9	29,8	52,8	1,6	1,2	100
8) Poznanie zasad chronienia własnych granic	N	3	3	4	35	55	146	3	3	252
	Proc.	1,2	1,2	1,6	13,9	21,8	57,9	1,2	1,2	100
9) Bycie asertywnym	N	1	2	7	26	59	151	2	4	252
	Proc.	0,4	0,8	2,8	10,3	23,4	59,9	0,8	1,6	100
10) Poznanie ról w rodzinie pełnionych przez rodziców	N	1	5	5	33	87	112	6	3	252
	Proc.	0,4	2,0	2,0	13,1	34,5	44,4	2,4	1,2	100
11) Poznanie ról w rodzinie pełnionych przez dzieci	N	2	5	6	36	68	126	5	4	252
	Proc.	0,8	2,0	2,4	14,3	27,0	50,0	2,0	1,6	100
12) Poznanie wspierającego stylu komunikacyjnego	N	0	3	2	14	51	178	1	3	252
	Proc.	0,0	1,2	0,8	5,6	20,2	70,6	0,4	1,2	100
13) Umiejętność rozwiązywania konfliktów w stylu wygrana-wygrana	N	3	4	6	26	71	120	15	7	252
	Proc.	1,2	1,6	2,4	10,3	28,2	47,6	6,0	2,8	100
14) Umiejętność formułowania celów	N	0	6	10	34	74	116	7	5	252
	Proc.	0,0	2,4	4,0	13,5	29,4	46,0	2,8	2,0	100

Badani dokonywali oceny stopnia realizacji oczekiwań, związanych z udziałem w zajęciach. Zostali poproszeni w tym celu o posłużenie się siedmiostopniową skalą: 0 – w ogóle, 1 – w bardzo małym stopniu, 2 – w małym, 3 – w średnim, 4 – w dużym, 5 – w bardzo dużym, 6 – całkowicie. Średnia arytmetyczna wskazań to 4,8 (N=249). Zdaniem 92,5% pytanych uczestnictwo w programie wiązało się z co najmniej dużym stopniem realizacji oczekiwań, a dla 66,7% był on „bardzo duży” lub „całkowity”. Nikt nie wybrał odpowiedzi „w bardzo małym” stopniu lub „małym”, a jedna osoba (0,4%) wskazała, że zajęcia w ogóle nie spełniły jej oczekiwań.

Tabela 11. Ocena stopnia realizacji oczekiwań w związku z uczestnictwem w zajęciach (pyt. 12, posttest 1)

Odpowiedzi wyróżnione w kafeterii	N	Proc.
0 – w ogóle	1	0,4
1 – w bardzo małym	0	0,0
2 – w małym	0	0,0
3 – w średnim	15	6,0
4 – w dużym	65	25,7
5 – w bardzo dużym	130	51,6
6 – całkowicie	38	15,1
Brak danych	3	1,2
Razem	252	100

Spośród badanych 61,1% udzieliło twierdzącej odpowiedzi na pytanie o potrzebę wprowadzenia jakichś zmian w programie. Odmienną opinię wyraziło 34,5% pytanych (brak danych – 4,4%).

Postulatem najczęściej zgłaszanym w kwestionariuszach, wypełnionych przez badanych proponujących jakieś modyfikacje, było zwiększenie liczby ćwiczeń – 50,6%, czyli 31,0% wśród całej próby. Na drugim miejscu znalazła się propozycja wydłużenia czasu spotkań (44,2%/27,0%), a na trzecim poprawa warunków lokalowych (24,7%/15,1%). Pozostałe propozycje nie przekroczyły 6% w całej próbie (tabela 12).

Tabela 12. Propozycje modyfikacji zgłaszane przez respondentów (posttest)

Odpowiedzi uwzględnione w kafeterii*	N	Proc.	Proc.
		100%=154**	100%=252***
Większa liczba ćwiczeń	78	50,6	31,0
Wydłużenie czasu zajęć	68	44,2	27,0
Warunki lokalowe	38	24,7	15,1
Zmniejszyć liczebność grupy	13	8,4	5,2
Termin zajęć	11	7,1	4,4
Wyposażenie sal	7	4,5	2,8
Skrócenie czasu zajęć	5	3,2	2,0
Mniejsza liczba ćwiczeń	1	0,6	0,4
Materiały wykorzystywane w trakcie zajęć	1	0,6	0,4
Zwiększyć liczebność grupy	0	0,0	0,0
Osoby prowadzące	0	0,0	0,0
Inne	10	6,5	4,0
Brak danych	2	1,3	0,8

* Dane nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

** Liczba ankiet, w których respondenci udzielili odpowiedzi twierdzącej na pytanie „Gdyby istniała taka możliwość, to czy zmienił(a)by Pan(i) coś w tych zajęciach?”.

*** Liczba wszystkich ankiet.

Pretest – posttest 1

Samooocena

Pomiędzy pretestem a pierwszym posttestem w doniesieniu do wszystkich stwierdzeń opisujących samoocenę respondentów odnotowano zmiany zgodne z przesłaniem programu (tabela 13). Z tym, że na 15 stwierdzeń różnice były istotne statystycznie w odniesieniu do 12 przypadków.

Istotną statystycznie zmianę osiągnięto w odniesieniu do samooceny uczestników dotyczącej:

- zwiększenia poczucia własnej wartości (pyt. 1.2),
- poprawy w zakresie umiejętności wyznaczania sobie celów (1.1, 1.9),
- ograniczenia przyjmowania postawy uległej wobec innych (1.4, 1.7),
- większej koncentracji na własnych potrzebach (1.5),
- ograniczenia używania destrukcyjnych sposobów reakcji w sytuacjach konfliktowych (1.3), z używaniem przemocy (1.10, 1.11) na rzecz sposobów konstruktywnych (1.6),
- redukcji poziomu wewnętrznego napięcia, stresu (1.12, 1.14),

Z kolei odnotowane różnice były statystycznie nieistotne w przypadku autodefinicji odnoszących się do:

- redukcji poziomu trudności związanych z nawiązywaniem bliższych relacji (1.13),
- poprawienia umiejętności wyrażania emocji (1.8),
- zwiększenia poziomu akceptacji emocji, jakie wywołują osoby z najbliższego otoczenia społecznego (1.15).

Tabela 13. Wyniki testu samooceny: schemat pretest–posttest 1, średnie arytmetyczne (skala od 1 „całkowicie się nie zgadzam” do 5 „całkowicie się zgadzam”), test t-studenta

Stwierdzenia testu	Pomiar	Średnia arytmetyczna	N	p<
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	Pretest	3,7	172	0,000
	Posttest 1	3,9		
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	Pretest	3,8	173	0,000
	Posttest 1	4,1		
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi, nie potrafię zapanować nad emocjami	Pretest	3,3	172	0,006
	Posttest 1	3,0		
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś, czego nie chcę	Pretest	3,4	171	0,000
	Posttest 1	3,7		
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	Pretest	3,2	171	0,005
	Posttest 1	2,9		
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy	Pretest	3,2	172	0,000
	Posttest 1	3,5		
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	Pretest	2,8	171	0,000
	Posttest 1	2,5		
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	Pretest	3,38	169	n.i.
	Posttest 1	3,39		
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	Pretest	2,8	172	0,001
	Posttest 1	2,5		
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	Pretest	2,2	172	0,000
	Posttest 1	1,9		
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	Pretest	1,5	170	0,000
	Posttest 1	1,3		
12) Jestem osobą zestresowaną	Pretest	3,5	173	0,000
	Posttest 1	3,2		
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	Pretest	2,6	172	n.i.
	Posttest 1	2,5		
14) Często jestem poirytowany/a	Pretest	3,1	173	0,000
	Posttest 1	2,7		
15) Zwykle nie akceptuję uczuć, jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	Pretest	2,4	171	n.i.
	Posttest 1	2,3		

Postawy wychowawcze

Pomiędzy pierwszymi dwoma pomiarami deklaracje, dotyczące postaw wychowawczych, w odniesieniu do wszystkich stwierdzeń testu, uległy zmianom zgodnym z celami projektu. W przypadku 8 stwierdzeń różnice były statystycznie istotne, w odniesieniu do 2 poddanych analizie wymiarów odnotowano brak istotności statystycznej. Jednak odnosząc stwierdzenia testu do wyróżnionych we wstępie obszarów zmian, można stwierdzić, że istotne statystycznie różnice dotyczyły wszystkich tych ogólnych kategorii:

- zmniejszenia akceptacji onnipotentnej (nadopiekuńczej) postawy wychowawczej (2.7, 2.8),
- zmniejszenia akceptacji definiowania autorytetu w relacji z dzieckiem opartej na modelu autorytarnym (2.1, 2.9, 2.10)
- zmniejszenia akceptacji postawy, zgodnie z którą stosowanie pochwał wobec dzieci powinno być czymś szczególnym – wyjątkowym (2.3),
- zwiększenia poziomu akceptacji uczuć dziecka (2.2),
- zmniejszenia stopnia akceptacji stosowania kar cielesnych wobec dzieci (2.4, 2.5) oraz
- zwiększenia stopnia akceptacji ogólnego zakazu stosowania kar cielesnych wobec dzieci (2.6).

Tabela 14. Wyniki testu postaw wychowawczych: schemat pretest–posttest 1, średnie arytmetyczne (skala od 1 „całkowicie się nie zgadzam” do 5 „całkowicie się zgadzam”), test t-studenta

Stwierdzenia testu	Odpowiedź oczekiwana	Pomiar	Średnia arytmetyczna	N	p<
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	Pretest	2,4	172	0,000
		Posttest 1	1,9		
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	5	Pretest	3,5	172	0,008
		Posttest 1	3,8		
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	Pretest	1,7	172	0,007
		Posttest 1	1,5		
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne, jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	Pretest	1,2	172	n.i.
		Posttest 1	1,1		
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	Pretest	1,5	172	0,000
		Posttest 1	1,3		
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	5	Pretest	3,6	171	0,000
		Posttest 1	4,1		
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	Pretest	2,3	170	0,000
		Posttest 1	1,9		
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko, co jest dla niego najlepsze	1	Pretest	2,2	172	0,000
		Posttest 1	1,8		
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem, to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	Pretest	1,5	172	n.i.
		Posttest 1	1,4		
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	Pretest	2,1	172	0,000
		Posttest 1	1,8		

Ocena możliwości rozwiązania problemów, stanowiących powód nawiązania kontaktu z Fundacją CEL

Badani proszeni byli o ocenienie stopnia możliwości rozwiązania wybranych rodzajów problemów, które stanowiły powód nawiązania kontaktu z Centrum Edukacji Liderkiej. W tym celu posługiwali się skalą od 1 „bardzo trudne” do 5 „bardzo łatwe”, w drugim pomiarze mieli też możliwość zaznaczenia odpowiedzi „problem został rozwiązany”.

W przypadku problemów dotyczących relacji z dzieckiem lub dziećmi, w pierwszym postteście 9,2% badanych udzieliło odpowiedzi, że problem już został rozwiązany. Takich odpowiedzi w odniesieniu do problemów w relacji z żoną albo z mężem (partnerką życiową lub partnerem życiowym) odnotowano 0,6%, identyczny odsetek wskazań zarejestrowano w przypadku problemów w relacjach z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi.

W odniesieniu do wszystkich wymienionych w tabeli 15 motywów, stanowiących powód nawiązania kontaktów z Fundacją CEL, nastąpiły wzrosty wartości średnich arytmetycznych ocen możliwości rozwiązania problemów. W dwóch przypadkach (problemy w relacjach z dziećmi i innymi członkami rodziny – osobami najbliższymi) zarejestrowane zmiany były statystycznie istotne.

Tabela 15. Ocena możliwości rozwiązania problemów, stanowiących powód nawiązania kontaktu z Fundacją CEL: schemat pretest–posttest 1, średnie arytmetyczne (skala od 1 „bardzo trudne” do 5 „bardzo łatwe”), test t-studenta

Obszary problemowe	Pomiar	Średnia arytmetyczna	N	p<
Problemy w relacjach z dzieckiem lub dziećmi respondentów	Pretest	2,5	148	0,000
	Posttest 1	3,1		
Problemy w relacjach z żoną albo z mężem (partnerką życiową lub partnerem życiowym)	Pretest	2,4	38	n.i.
	Posttest 1	2,6		
Problemy w relacjach z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi	Pretest	2,4	11	0,001
	Posttest 1	3,5		

Pretest – posttest 2

W trzecim pomiarze zebrano 51 ankiet. Zwróciliśmy się do badanych z pytaniem, czy pomiędzy zakończeniem ewaluowanych zajęć a drugim posttestem uczestniczyli w jakichś podobnych zajęciach jak poddawane ocenie. Spośród respondentów 19 osób zadeklarowało, że nie byli objęci takimi oddziaływaniami (tabela 16) – w tej grupie w 12 przypadkach udało się zidentyfikować kwestionariusze osób, które uczestniczyły w preteście i drugim postteście. Zgodnie z warunkami badania, to grono utworzyło grupę eksperymentalną. Jednak liczba respondentów spełniających kryterium uczestnictwa w próbie była mniejsza niż oczekiwano. Dlatego utworzono kolejną grupę, składającą się z osób, które nie brały udziału w zajęciach

z zakresu psychoedukacji, doskonalenia umiejętności wychowawczych itp. **albo** uczestniczyły w nich, ale wyłącznie w tych prowadzonych przez zespół trenerów Fundacji. Odpowiedzi badanych z tej grupy pozwalałyby na zobrazowanie wpływu ewaluowanego projektu łącznie z innymi oddziaływaniami Fundacji. Tym razem w pierwszym i trzecim pomiarze zidentyfikowano 18 kwestionariuszy. Także ta liczebność nie spełniała oczekiwań.

Z uwagi na zbyt duże wykruszenie próby uznano, iż zaplanowana analiza odpowiedzi respondentów jest bezprzedmiotowa.

Tabela 16. Udział w zajęciach z zakresu psychoedukacji, doskonalenia umiejętności wychowawczych itp. po zakończeniu spotkań grupy warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?": schemat pretest–posttest 2

Odpowiedzi	N	Proc.
Tak – wyłącznie w zajęciach realizowanych przez zespół Fundacji C. E. L.	11	21,6
Tak – w zajęciach realizowanych przez zespół Fundacji C. E. L. oraz inne instytucje/osoby	10	19,6
Tak – wyłącznie w zajęciach realizowanych przez inne instytucje/osoby niż zespół Fundacji C. E. L.	8	15,7
Nie	19	37,3
Brak danych	3	5,9
Razem	51	100

Podsumowanie

Pretest

Wśród uczestników zajęć biorących udział w pierwszym pomiarze dominowały kobiety (77%) i osoby w wieku czterdziestu lat (56%). Większość badanych legitymowała się wyższym wykształceniem (64%).

Zaprezentowane powyżej dane dotyczące zróżnicowania próby ze względu na płeć i wykształcenie, generalnie odpowiadają wizerunkowi „typowego” klienta Fundacji CEL, który powstał na podstawie analizy badań realizowanych systematycznie od 2007 r. **Zebrane w tych badaniach dane wskazują, że wśród uczestników zajęć prowadzonych przez zespół Fundacji wyraźnie najliczniejszą grupę stanowią kobiety z wyższym wykształceniem⁵.**

Sytuacja zawodowa respondentów była zróżnicowana, najczęściej deklarowano wykonywanie wolnych zawodów (18%), bądź sprawowanie funkcji kierowniczych (17%). Jednak stosunkowo liczna była też grupa osób będących technikami – wyspecjalizowanymi pracownikami (11%) lub pracownikami niższego szczebla (11%). Część badanych (9%) to prywatni przedsiębiorcy lub nauczyciele i pedagodzy (9%).

Niemal wszyscy respondenci, którzy udzielili odpowiedzi na odpowiednie pytanie, zadeklarowali, że są rodzicami. Co, biorąc pod uwagę temat zajęć, jest oczywiste. Jednak jedna osoba udzieliła odmiennej odpowiedzi. Trudno powiedzieć dlaczego? Czy była to osoba planująca dziecko? Może nie posiadała własnego dziecka w sensie biologicznym? Pomyliła się i zakreśliła niewłaściwą odpowiedź? Może wreszcie została zakwalifikowana do grupy, mimo że nie była rodzicem – tę ostatnią możliwość sugerują przedstawiciele FCEL, gdyż raz podjęto decyzję, aby w programie wzięła udział osoba, która pełniła rolę rodzica, mimo iż nim formalnie i biologicznie nie była.

Część badanych przed programem „Jak pokonać rodzicielską bezradność” brała udział w innych zajęciach organizowanych przez Fundację CEL: 15% uczestniczyło w warsztatach jednodniowych, 20% – w dwudniowych, a 14% – w dłuższych oddziaływaniach. Korzystanie z różnych propozycji znajdujących się w ofercie zespołu trenerów Fundacji odnotowywane

---

⁵ Raporty dostępne są w Fundacji CEL.

było także w innych (jakościowych) badaniach ewaluacyjnych projektów Fundacji⁶. Wyniki tych badań świadczą, że **pewna grupa badanych pod opieką trenerów planuje i realizuje swój rozwój – redukując dysfunkcje i doskonaląc kompetencje emocjonalne, wychowawcze i kulturowe z różnych zakresów.**

Ponad połowa badanych (53%) zadeklarowała, że dotyczy ich lub osoby z ich najbliższego otoczenia problem przemocy werbalnej. Co piąty ankietowany przyznał, że problem stanowi nadużywanie substancji psychoaktywnych, a 18% – zjawisko przemocy fizycznej. **Uogólniając można stwierdzić, że respondenci żyli w rodzinach, w których najczęściej głównym problemem nie była przemoc fizyczna i nadużywanie alkoholu lub narkotyków. Natomiast częstszym zjawiskiem była przemoc werbalna.**

Posttest 1

Respondenci bardzo wysoko ocenili komunikatywność osób prowadzących i ich profesjonalne przygotowanie do prowadzenia zajęć. Byli też w tych ewaluacjach bardzo jednomyślni. Nikt nie wskazał na którąś z dwóch najniższych not (skala 1–5). Najsłabsza wystawiona ocena to 3. Dominowały czwórki i piątki – w obu przypadkach ponad 99% wyborów. Średnie arytmetyczne – 4,9 i 5,0. Ponadto warto zaznaczyć, że w odpowiedzi na pytanie o propozycje ewentualnych modyfikacji programu nikt nie postulował zmiany osób prowadzących.

Zdecydowana większość badanych uważała, że zajęcia były w „dużym” lub „bardzo dużym” stopniu użyteczne w doskonaleniu wiedzy i umiejętności będących tematem kolejnych zajęć – w zależności od ocenianego wymiaru: od 75% do 94%. Zdaniem respondentów udział w spotkaniach wiązał się z nabyciem (w co najmniej dużym stopniu) umiejętności posługiwania się komunikatem „ja” (94%) i aktywnego słuchania (94%), poznaniem wspierającego stylu komunikacyjnego (91%), używaniem parafrazy (90%), stworzeniem wzorca dobrego dorosłego (90%), rozpoznawaniem własnych granic (83%), byciem asertywnym (83%), poznaniem obszarów podobieństw rodzic – dziecko (83%), rozpoznawaniem cudzych granic (83%), poznaniem zasad chronienia własnych granic (80%) i ról w rodzinie pełnionych przez rodziców (79%) i dzieci (77%), rozwinięciem umiejętności rozwiązywania konfliktów w stylu wygrana-wygrana (76%) oraz formułowania celów (75%). Wybory odpowiedzi przeciwnych, oceniających, że zajęcia były przydatne w „małym” lub

---

⁶ Raporty z lat 2007–2015 dostępne są w Fundacji CEL, niektóre wyniki publikowano w miesięczniku „Remedium”.

„bardzo małym” stopniu, względnie były w ogóle nieprzydatne, dotyczyły od 2% do 6% wskazań. **Oznacza to, że respondenci w swych korzystnych ewaluacjach przydatności programu byli stosunkowo jednomyślni.**

Ta pozytywna ewaluacja znajduje odzwierciedlenie w deklaracjach dotyczących spełnienia oczekiwań związanych z udziałem w zajęciach (skala siedmiostopniowa od 0 – „w ogóle” do 6 – „całkowicie”). Średnia arytmetyczna wystawionych ocen to 4,8. Zdaniem 93% pytanym ich oczekiwania zostały spełnione w stopniu dużym lub większym, a w opinii 67% stopień realizacji oczekiwań był „bardzo duży” lub „całkowity”. Nie odnotowano wskazań na odpowiedzi „w bardzo małym” stopniu lub „małym”, w jednym przypadku (0,4%) zaznaczono, że projekt w ogóle nie spełnił oczekiwań.

Większość badanych (61%) postulowała wprowadzenie jakichś zmian w programie. Najczęściej proponowano zwiększenie liczby ćwiczeń – 31% wskazań (wśród całej próby), następnie wydłużenie czasu zajęć (27%) i poprawę warunków lokalowych (15%)⁷. Wymienione postulaty należały do grupy najczęściej wskazywanych propozycji modyfikacji w innych, cyklicznych badaniach projektów Fundacji (począwszy od 2007 r.). Można więc powiedzieć, że wśród klientów Fundacji, w tym uczestników programu „Jak pokonać rodzicielską bezradność”, mamy do czynienia z pewną względnie trwałą opinią dotyczącą oferty realizowanej przez trenerów: z jednej strony, w ocenie znaczącej części badanych, zajęcia mogłyby być bardziej dynamiczne (więcej ćwiczeń), a z drugiej strony pojawił się postulat ich wydłużenia, co (w odniesieniu do wysokiego poziomu satysfakcji z zajęć i bardzo korzystnej oceny sposobu ich wdrażania) można traktować jako pośrednią pozytywną ewaluację spełnienia oczekiwań. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że poddawany ocenie program sprofilowany został w ten sposób, aby odpowiadać na ściśle określone potrzeby, a wyniki innych ewaluacyjnych badań (szczególnie jakościowych)⁸ projektów Fundacji wskazują, że udział w danym projekcie może wiązać się z uświadamianiem sobie przez uczestników kolejnych obszarów deficytowych, wykraczających poza przewidziany program zajęć (dlatego m.in. klienci Fundacji uczestniczą w różnych projektach). Postulowana przez część badanych poprawa warunków lokalowych może mieć negatywne przełożenie na ogólny poziom satysfakcji z zajęć, szczególnie – tak jak to miało miejsce w przypadku ewaluowanego

---

⁷ Pozostałe uwzględnione w badaniu propozycje zmian albo w ogóle nie były wskazywane albo były wybierane przez mniej niż 6% badanych.

⁸ Por. przypis nr 6.

programu – gdy zajęcia trwają długo, odczuwany dyskomfort (dusznna sala, niewygodne krzesła) może się nasilać.

Pretest – posttest 1

Zaprezentowane powyżej dane pozwalają na dokonanie uogólnienia, że **między pierwszym a drugim pomiarem odnotowano oczekiwaną i istotną statystycznie zmianę w samoocenie badanych, która dotyczyła: zwiększenia poczucia własnej wartości, poprawy w zakresie umiejętności wyznaczania sobie celów, ograniczenia przyjmowania postawy uległej wobec innych, większej koncentracji na własnych potrzebach, ograniczenia używania destrukcyjnych sposobów reakcji w sytuacjach konfliktowych – z użyciem przemocy, redukcji poziomu wewnętrznego napięcia, stresu. Z kolei w odniesieniu do redukcji poziomu trudności związanych z nawiązywaniem bliższych relacji, poprawienia umiejętności wyrażania emocji, zwiększenia poziomu akceptacji emocji, jakie wywołują osoby z najbliższego otoczenia społecznego, osiągnięty kierunek zmian był zgodny z oczekiwaniami, jednak nieistotny statystycznie.**

Różnice w deklaracjach dotyczących postaw wychowawczych uczestników zajęć pomiędzy pierwszymi drugim pomiarem były zgodne z oczekiwanymi i w 8 na 10 przypadków także statystycznie istotne. Można uogólnić, że **odnotowano zmianę postaw wychowawczych respondentów dotyczącą: zmniejszenia akceptacji onnipotentnej (nadopiekuńczej) postawy wychowawczej, zmniejszenia akceptacji definiowania autorytetu w relacji z dzieckiem opartej na modelu autorytarnym, zmniejszenia akceptacji postawy, zgodnie z którą stosowanie pochwał wobec dzieci powinno być czymś szczególnym – wyjątkowym, zwiększenia poziomu akceptacji uczuć dziecka, zmniejszenia stopnia akceptacji stosowania kar cielesnych wobec dzieci oraz zwiększenia stopnia akceptacji ogólnego zakazu stosowania kar cielesnych wobec dzieci.**

W drugim pomiarze zarejestrowano zmianę w ocenach dokonywanych przez respondentów dotyczących możliwości rozwiązania problemów, stanowiących powód nawiązania kontaktów z Fundacją CEL, dotyczących relacji: z dzieckiem lub dziećmi, problemów w relacji z żoną albo z mężem (partnerką życiową lub partnerem życiowym) oraz z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi. W dwóch przypadkach (problemy z dziećmi i najbliższymi) zmiany te były statystycznie istotne. Część badanych (do 9%) zadeklarowała rozwiązanie problemów stanowiących powód nawiązania kontaktów z Fundacją CEL.

*

* *

Z uwagi na wykruszenie próby nie można było dokonać zaplanowanej analizy odpowiedzi badanych w trzecim pomiarze. Jednak zaprezentowane powyżej wyniki stanowią podstawę sformułowania wniosku o tym, że w wyróżnionych obszarach można oczekiwać zmian, zgodnych z celami projektu lub, inaczej, iż zgromadzone dane nie wykluczają możliwości zaistnienia wspomnianych zmian.

Kwestionariusze ankiet⁹

---

⁹ Ankiety przygotowano w dwóch wersjach gramatycznych – żeńskiej i męskiej, które różniły się jedynie formą zadawania pytań.

Pretest – kobiety

1

ANKIETA

Ankieta, o wypełnienie której Panią prosimy, ma na celu poznanie powodów nawiązania przez Panią kontaktu z Fundacją C. E. L. Chcielibyśmy także poznać Pani opinie wiążące się z tematyką wychowania. Ankieta ta służy wyłącznie celom badawczym, co oznacza, że udzielane przez Panią odpowiedzi mają charakter **poufny, anonimowy** i posłużą do lepszego dostosowania oferty Fundacji C. E. L. do potrzeb klientów. Na podstawie zebranych odpowiedzi powstanie raport prezentujący dane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

1. Prosimy o dokonanie samooceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się nie zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	1	2	3	4	5
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	1	2	3	4	5
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi nie potrafię zapanować nad emocjami	1	2	3	4	5
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś czego nie chcę	1	2	3	4	5
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	1	2	3	4	5
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy	1	2	3	4	5
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	1	2	3	4	5
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	1	2	3	4	5
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	1	2	3	4	5
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	1	2	3	4	5
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	1	2	3	4	5
12) Jestem osobą zestresowaną	1	2	3	4	5
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	1	2	3	4	5
14) Często jestem poirytowana	1	2	3	4	5
15) Zwykle nie akceptuję uczuć jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	1	2	3	4	5

2. Istnieje wiele opinii dotyczących wychowywania dzieci. Chcielibyśmy poznać Pani przekonania na ten temat. Prosimy, aby ustosunkowała się Pani do zapisanych w poniższej tabeli stwierdzeń, zaznaczając odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	2	3	4	5
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	1	2	3	4	5
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	2	3	4	5
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	2	3	4	5
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	2	3	4	5
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	1	2	3	4	5
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	2	3	4	5
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko co jest dla niego najlepsze	1	2	3	4	5
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	2	3	4	5
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	2	3	4	5

3. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy relacji z Pani dzieckiem lub dziećmi?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 5)

4. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe

5. Czy problem, który spowodował przyjsię do Fundacji C. E. L. dotyczy Pani relacji z mężem lub partnerem życiowym?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 7)

6. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer
bardzo trudne... 1 2 3 4 5 ... bardzo łatwe

7. Czy problem, który spowodował przyjsię do Fundacji C. E. L. dotyczy Pani relacji z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi (poza mężem/partnerem i dzieckiem/dziećmi)?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 9)

8. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer
bardzo trudne... 1 2 3 4 5 ... bardzo łatwe

9. Czy Pani bezpośrednio lub osób, z którymi żyje Pani na co dzień (np. dziecko, mąż) dotyczy problem nadużywania alkoholu i/lub narkotyków?

1) Tak 2) Nie

10. Czy Pani bezpośrednio lub osób, z którymi żyje Pani na co dzień dotyczy problem przemocy werbalnej (np. wyzwiska, poniżanie, ośmieszanie, itp.)?

1) Tak 2) Nie

11. Czy Pani bezpośrednio lub osób, z którymi żyje Pani na co dzień dotyczy problem przemocy fizycznej?

1) Tak 2) Nie

Na koniec prosimy jeszcze o podanie kilku informacji o sobie. Przypominamy, że są one objęte tajemnicą, anonimowe i posłużą nam wyłącznie do obliczeń statystycznych.

12. W tabeli poniżej prosimy wymienić liczbę szkoleń i warsztatów zorganizowanych przez Fundację CEL, w których dotychczas brała Pani udział, prosimy także określić w których to był latach. Jeśli dotychczas nie uczestniczyła Pani w szkoleniach i warsztatach zorganizowanych przez Fundację CEL to prosimy pominąć to pytanie i od razu przejść do pytania nr 13.

Lp.	Czas trwania warsztatów	Liczba odbytych zajęć	Rok/lata
1	Warsztaty kilkugodzinne (jednodniowe)		
2	Warsztaty kilkunastogodzinne (dwudniowe)		
3	Zajęcia kilkudziesięciogodzinne (trwające więcej niż dwa dni)		

13. Czy posiada Pani dzieci?

- 1) Tak i utrzymuję kontakty
- 2) Tak, ale nie utrzymuję kontaktów
- 3) Nie jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 15)

14. W odniesieniu do każdego z Pani dzieci, prosimy o określenie płci poprzez wstawienie znaku X w odpowiednią kratkę oraz wpisanie roku urodzenia.

	Płeć		Rok urodzenia
	Dziewczyna	Chłopiec	
1) Pierwsze dziecko			
2) Drugie dziecko			
3) Trzecie dziecko			
4) Czwarte dziecko			
5) Piąte dziecko			
6) Szóste dziecko			

(Jeżeli posiada Pani więcej dzieci, to informacje o kolejnych prosimy zamieścić z boku tabeli).

15. Jakie ma Pani wykształcenie?

1) niepełne podstawowe	8) studentka bez dyplomu licencjata
2) podstawowe	9) studentka z dyplomem licencjata
3) gimnazjalne	10) niepełne wyższe
4) zasadnicze zawodowe	11) wyższe licencjackie
5) niepełne średnie	12) wyższe magisterskie
6) średnie	13) tytuł naukowy (doktor i wyżej)
7) pomaturalne (policealne)	

16. Prosimy o określenie Pani sytuacji zawodowej

1) emerytura lub renta	7) nauczyciel, pedagog
2) studentka, uczennica	8) kierownik, menager, wyższy urzędnik
3) niezatrudniona/a	9) technik, wyspecjalizowany pracownik
4) prywatny przedsiębiorca	10) pracownik niższego szczebla (usługi, administracja)
5) rolnik	11) robotnik, pracownik fizyczny
6) wolny zawód, specjalista	12) inne

17. Prosimy podać rok urodzenia:.....

W celu poprawnego zakodowania ankiet do obliczeń statystycznych potrzebne jest ich oznaczenie i to w taki sposób, aby zagwarantować anonimowość. Dlatego też postanowiliśmy wykorzystać pewien system pozwalający na spełnienie obu powyższych warunków: bardzo prosimy, aby w poniższe kratki wpisała Pani pierwsze **trzy** litery imienia, a następnie pierwsze **trzy** litery nazwiska Pani babci ze strony matki.

Pierwsze trzy litery imienia
babci ze strony matki:

--	--	--

Pierwsze trzy litery nazwiska
babci ze strony matki:

--	--	--

Bardzo dziękujemy za poświęcenie czasu i wypełnienie ankiety!

Pretest – mężczyźni

1

ANKIETA

Ankieta, o wypełnienie której Pana prosimy, ma na celu poznanie powodów nawiązania przez Pana kontaktu z Fundacją C. E. L. Chcielibyśmy także poznać Pana opinie wiążące się z tematyką wychowania. Ankieta ta służy wyłącznie celom badawczym, co oznacza, że udzielane przez Pana odpowiedzi mają charakter **poufny, anonimowy** i posłużą do lepszego dostosowania oferty Fundacji C. E. L do potrzeb klientów. Na podstawie zebranych odpowiedzi powstanie raport prezentujący dane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

1. Prosimy o dokonanie samooceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	1	2	3	4	5
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	1	2	3	4	5
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi nie potrafię zapanować nad emocjami	1	2	3	4	5
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś czego nie chcę	1	2	3	4	5
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	1	2	3	4	5
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy.	1	2	3	4	5
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	1	2	3	4	5
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	1	2	3	4	5
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	1	2	3	4	5
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	1	2	3	4	5
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	1	2	3	4	5
12) Jestem osobą zestresowaną	1	2	3	4	5
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	1	2	3	4	5
14) Często jestem poirytowany	1	2	3	4	5
15) Zwykle nie akceptuję uczuć jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	1	2	3	4	5

2. Istnieje wiele opinii dotyczących wychowywania dzieci. Chcielibyśmy poznać Pana przekonania na ten temat. Prosimy, aby ustosunkował się Pan do zapisanych w poniższej tabeli stwierdzeń, zaznaczając odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	2	3	4	5
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	1	2	3	4	5
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	2	3	4	5
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	2	3	4	5
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	2	3	4	5
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	1	2	3	4	5
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	2	3	4	5
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko co jest dla niego najlepsze	1	2	3	4	5
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	2	3	4	5
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	2	3	4	5

3. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy relacji z Pana dzieckiem lub dziećmi?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 5)

4. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe

5. Czy problem, który spowodował przyjsie do Fundacji C. E. L. dotyczy Pana relacji z żoną lub partnerką życiową?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 7)

6. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe

7. Czy problem, który spowodował przyjsie do Fundacji C. E. L. dotyczy Pana relacji z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi (poza żoną/partnerką i dzieckiem/dziećmi)?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 9)

8. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe

9. Czy Pana bezpośrednio lub osób, z którymi żyje Pan na co dzień (np. dziecko, żona) dotyczy problem nadużywania alkoholu i/lub narkotyków?

1) Tak 2) Nie

10. Czy Pana bezpośrednio lub osób, z którymi żyje Pan na co dzień dotyczy problem przemocy werbalnej (np. wyzwiska, poniżanie, ośmieszanie, itp.)?

1) Tak 2) Nie

11. Czy Pana bezpośrednio lub osób, z którymi żyje Pan na co dzień dotyczy problem przemocy fizycznej?

1) Tak 2) Nie

Na koniec prosimy jeszcze o podanie kilku informacji o sobie. Przypominamy, że są one objęte tajemnicą, anonimowe i posłużą nam wyłącznie do obliczeń statystycznych.

12. W tabeli poniżej prosimy wymienić liczbę szkoleń i warsztatów zorganizowanych przez Fundację CEL, w których dotychczas brał Pan udział, prosimy także określić w których to było latach. Jeśli dotychczas nie uczestniczył Pan w szkoleniach i warsztatach zorganizowanych przez Fundację CEL to prosimy pominąć to pytanie i od razu przejść do pytania nr 13.

Lp.	Czas trwania warsztatów	Liczba odbytych zajęć	Rok/lata
1	Warsztaty kilkugodzinne (jednodniowe)		
2	Warsztaty kilkunastogodzinne (dwudniowe)		
3	Zajęcia kilkudziesięciogodzinne (trwające więcej niż dwa dni)		

13. Czy posiada Pan dzieci?

- 1) Tak i utrzymuję kontakty
- 2) Tak, ale nie utrzymuję kontaktów
- 3) Nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 15)

14. W odniesieniu do każdego z Pana dzieci, prosimy o określenie płci poprzez wstawienie znaku X w odpowiednią kratkę oraz wpisanie roku urodzenia.

	Płeć		Rok urodzenia
	Dziewczyna	Chłopiec	
1) Pierwsze dziecko			
2) Drugie dziecko			
3) Trzecie dziecko			
4) Czwarte dziecko			
5) Piąte dziecko			
6) Szóste dziecko			

(Jeżeli posiada Pan więcej dzieci, to informacje o kolejnych prosimy zamieścić z boku tabeli).

15. Jakie ma Pan wykształcenie?

- 1) niepełne podstawowe
- 2) podstawowe
- 3) gimnazjalne
- 4) zasadnicze zawodowe
- 5) niepełne średnie
- 6) średnie
- 7) pomaturalne (policjalne)
- 8) student bez dyplomu licencjata
- 9) student z dyplomem licencjata
- 10) niepełne wyższe
- 11) wyższe licencjackie
- 12) wyższe magisterskie
- 13) tytuł naukowy (doktor i wyżej)

16. Prosimy o określenie Pana sytuacji zawodowej

- 1) emerytura lub renta
- 2) student, uczeń
- 3) niezatrudniony
- 4) prywatny przedsiębiorca
- 5) rolnik
- 6) wolny zawód, specjalista
- 7) nauczyciel, pedagog
- 8) kierownik, menager, wyższy urzędnik
- 9) technik, wyspecjalizowany pracownik
- 10) pracownik niższego szczebla (usługi, administracja)
- 11) robotnik, pracownik fizyczny
- 12) inne

17. Prosimy podać rok urodzenia:.....

W celu poprawnego zakodowania ankiet do obliczeń statystycznych potrzebne jest ich oznaczenie i to w taki sposób, aby zagwarantować anonimowość. Dlatego też postanowiliśmy wykorzystać pewien system pozwalający na spełnienie obu powyższych warunków: bardzo prosimy, aby w poniższe kratki wpisał Pan pierwsze trzy litery imienia, a następnie pierwsze trzy litery nazwiska Pana babci ze strony matki.

Pierwsze trzy litery imienia
babci ze strony matki:

--	--	--

Pierwsze trzy litery nazwiska
babci ze strony matki:

--	--	--

Bardzo dziękujemy za poświęcenie czasu i wypełnienie ankiety!

Posttest 1 – kobiety

1

ANKIETA

Ankieta, o wypełnienie której Panią prosimy, ma na celu poznanie powodów nawiązania przez Panią kontaktu z Fundacją C. E. L. Chcielibyśmy także poznać Pani opinie wiążące się z tematyką wychowania oraz ocenę grupy warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?”. Ankieta ta służy wyłącznie celom badawczym, co oznacza, że udzielane przez Panią odpowiedzi mają charakter **poufny, anonimowy** i posłużą do lepszego dostosowania oferty Fundacji C. E. L. do potrzeb klientów. Na podstawie zebranych odpowiedzi powstanie raport prezentujący dane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

1. Prosimy o dokonanie samooceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam”					
5 – „całkowicie się zgadzam”					
<i>(W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)</i>					
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	1	2	3	4	5
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	1	2	3	4	5
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi nie potrafię zapanować nad emocjami	1	2	3	4	5
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś czego nie chcę	1	2	3	4	5
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	1	2	3	4	5
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy.	1	2	3	4	5
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	1	2	3	4	5
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	1	2	3	4	5
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	1	2	3	4	5
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	1	2	3	4	5
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	1	2	3	4	5
12) Jestem osobą zestresowaną	1	2	3	4	5
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	1	2	3	4	5
14) Często jestem poirytowana	1	2	3	4	5
15) Zwykle nie akceptuję uczuć jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	1	2	3	4	5

2

2. Istnieje wiele opinii dotyczących wychowywania dzieci. Chcielibyśmy poznać Pani przekonania na ten temat. Prosimy, aby ustosunkowała się Pani do zapisanych w poniższej tabeli stwierdzeń, zaznaczając odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się nie zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	2	3	4	5
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	1	2	3	4	5
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	2	3	4	5
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	2	3	4	5
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	2	3	4	5
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	1	2	3	4	5
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	2	3	4	5
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko co jest dla niego najlepsze	1	2	3	4	5
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	2	3	4	5
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	2	3	4	5

3. Czy problem, który spowodował przyjsię do Fundacji C. E. L. dotyczy relacji z Pani dzieckiem lub dziećmi?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 5)

4. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe?
Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X jeśli problem został rozwiązany →

5. Czy problem, który spowodował przyjsię do Fundacji C. E. L. dotyczy Pani relacji z mężem lub partnerem życiowym?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 7)

6. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe?
Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X jeśli problem został rozwiązany →

7. Czy problem, który spowodował przyjsię do Fundacji C. E. L. dotyczy Pani relacji z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi (poza mężem/partnerem i dzieckiem/dziećmi)?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 9)

8. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe?
Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X jeśli problem został rozwiązany →

9. Teraz chcielibyśmy Panią prosić o wyrażenie opinii na temat warsztatów „Jak pokonać rodzicielską bezradność?”. Prosimy, aby dokonała Pani oceny na ile zajęcia były przydatne w doskonaleniu wiedzy i umiejętności z wymienionego w tabeli poniżej zakresu tematycznego.

W każdej linijce prosimy wstawić X przy wybranej odpowiedzi

	W ogóle nie- przydatne	Przydatne w bardzo małym stopniu	Przydatne w małym stopniu	Przydatne w śred- nim stopniu	Przydatne w dużym stopniu	Przydatne w bardzo dużym stopniu	Trudno powiedzieć
1) Poznanie obszarów podobieństw rodzic-dziecko							
2) Stworzenie wzorca dobrego dorosłego							
3) Umiejętność aktywnego słuchania							
4) Umiejętność posługiwania się komunikatem „ja”							
5) Używanie parafrazy							
6) Rozpoznawanie własnych granic							
7) Rozpoznawanie cudzych granic							
8) Poznanie zasad chronienia własnych granic							
9) Bycie asertywną							
10) Poznanie ról w rodzinie pełnionych przez rodziców							
11) Poznanie ról w rodzinie pełnionych przez dzieci							
12) Poznanie wspierającego stylu komunikacyjnego							
13) Umiejętność rozwiązywania konfliktów w stylu wygrana-wygrana							
14) Umiejętność formułowania celów							

10. Jak ocenia Pani prowadzenie zajęć?

Odpowiedzi prosimy zaznaczyć na skali, gdzie 1 oznacza „bardzo źle”, zaś 5 „bardzo dobrze”.

1) komunikatywność osób prowadzących	1	2	3	4	5
2) profesjonalne przygotowanie osób prowadzących	1	2	3	4	5

11. Gdyby istniała taka możliwość, to czy zmieniałaby Pani coś w tych zajęciach?

1. Tak – na liście poniżej prosimy wskazać co należałoby zmienić

- I. Termin zajęć
- II. Wydłużenie czasu zajęć
- III. Skrócenie czasu zajęć
- IV. Większa liczba ćwiczeń
- V. Mniejsza liczba ćwiczeń
- VI. Osoby prowadzące
- VII. Zmniejszyć liczebność grupy
- VIII. Zwiększyć liczebność grupy
- IX. Warunki lokalowe
- X. Wyposażenie sal
- XI. Materiały wykorzystywane w trakcie zajęć
- XII. Inne (prosimy wpisać)

W tym miejscu można wpisać uwagi, propozycje, sugestie itp.

2. Nie

12. Generalnie, w jakim stopniu spełniła Pani swoje oczekiwania związane z uczestnictwem w zajęciach?

(Prosimy wskazać odpowiedź poprzez zakreślenie kółkiem właściwego numeru)

0	1	2	3	4	5	6
W ogóle	W bardzo małym	W małym	W średnim	W dużym	W bardzo dużym	Całkowicie

W celu poprawnego zakodowania ankiet do obliczeń statystycznych potrzebne jest ich oznaczenie i to w taki sposób, aby zagwarantować anonimowość. Dlatego też postanowiliśmy wykorzystać pewien system pozwalający na spełnienie obu powyższych warunków: bardzo prosimy, aby w poniższe kratki wpisała Pani pierwsze trzy litery imienia, a następnie pierwsze trzy litery nazwiska Pani babci ze strony matki.

Pierwsze trzy litery imienia
babei ze strony matki:

--	--	--

Pierwsze trzy litery nazwiska
babei ze strony matki:

--	--	--

Posttest 1 – mężczyźni

1

ANKIETA

Ankieta, o wypełnienie której Pana prosimy, ma na celu poznanie powodów nawiązania przez Pana kontaktu z Fundacją C. E. L. Chcielibyśmy także poznać Pana opinie wiążące się z tematyką wychowania oraz ocenę grupy warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?”. Ankieta ta służy wyłącznie celom badawczym, co oznacza, że udzielane przez Pana odpowiedzi mają charakter **poufny, anonimowy** i posłużą do lepszego dostosowania oferty Fundacji C. E. L. do potrzeb klientów. Na podstawie zebranych odpowiedzi powstanie raport prezentujący dane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

1. Prosimy o dokonanie samooceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” <i>(W każdej linii prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)</i>					
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	1	2	3	4	5
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	1	2	3	4	5
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi nie potrafię zapanować nad emocjami	1	2	3	4	5
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś czego nie chcę	1	2	3	4	5
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	1	2	3	4	5
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy.	1	2	3	4	5
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	1	2	3	4	5
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	1	2	3	4	5
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	1	2	3	4	5
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	1	2	3	4	5
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	1	2	3	4	5
12) Jestem osobą zestresowaną	1	2	3	4	5
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	1	2	3	4	5
14) Często jestem poirytowany	1	2	3	4	5
15) Zwykle nie akceptuję uczuć jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	1	2	3	4	5

2. Istnieje wiele opinii dotyczących wychowywania dzieci. Chcielibyśmy poznać Pana przekonania na ten temat. Prosimy, aby ustosunkował się Pan do zapisanych w poniższej tabeli stwierdzeń, zaznaczając odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się nie zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	2	3	4	5
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	1	2	3	4	5
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	2	3	4	5
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	2	3	4	5
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	2	3	4	5
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	1	2	3	4	5
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	2	3	4	5
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko co jest dla niego najlepsze	1	2	3	4	5
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	2	3	4	5
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	2	3	4	5

3. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy relacji z Pana dzieckiem lub dziećmi?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 5)

4. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne... 1 2 3 4 5 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X, jeśli problem został rozwiązany →

5. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy Pana relacji z żoną lub partnerką życiową?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 7)

6. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne... 1 2 3 4 5 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X, jeśli problem został rozwiązany →

7. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy Pana relacji z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi (poza żoną/partnerką i dzieckiem/dziećmi)?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 9)

8. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne... 1 2 3 4 5 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X, jeśli problem został rozwiązany →

9. Teraz chcielibyśmy Pana prosić o wyrażenie opinii na temat warsztatów „Jak pokonać rodzicielską bezradność?”. Prosimy, aby dokonał Pan oceny na ile zajęcia były przydatne w doskonaleniu wiedzy i umiejętności z wymienionego w tabeli poniżej zakresu tematycznego.

W każdej linijce prosimy wstawić X przy wybranej odpowiedzi

	W ogóle nie- przydatne	Przydatne w bardzo małym stopniu	Przydatne w małym stopniu	Przydatne w śred- nim stopniu	Przydatne w dużym stopniu	Przydatne w bardzo dużym stopniu	Trudno powiedzieć
1) Poznanie obszarów podobieństw rodzic-dziecko							
2) Stworzenie wzorca dobrego dorosłego							
3) Umiejętność aktywnego słuchania							
4) Umiejętność posługiwania się komunikatem „ja”							
5) Używanie parafrazy							
6) Rozpoznawanie własnych granic							
7) Rozpoznawanie cudzych granic							
8) Poznanie zasad chronienia własnych granic							
9) Bycie asertywnym							
10) Poznanie ról w rodzinie pełnionych przez rodziców							
11) Poznanie ról w rodzinie pełnionych przez dzieci							
12) Poznanie wspierającego stylu komunikacyjnego							
13) Umiejętność rozwiązywania konfliktów w stylu wygrana-wygrana							
14) Umiejętność formułowania celów							

10. Jak ocenia Pan prowadzenie zajęć?

Odpowiedzi prosimy zaznaczyć na skali, gdzie 1 oznacza „bardzo źle”, zaś 5 „bardzo dobrze”.

1) komunikatywność osób prowadzących	1	2	3	4	5
2) profesjonalne przygotowanie osób prowadzących	1	2	3	4	5

11. Gdyby istniała taka możliwość, to czy zmieniliby Pan coś w tych zajęciach?**1. Tak – na liście poniżej prosimy wskazać co należałoby zmienić**

- I. Termin zajęć
- II. Wydłużenie czasu zajęć
- III. Skrócenie czasu zajęć
- IV. Większa liczba ćwiczeń
- V. Mniejsza liczba ćwiczeń
- VI. Osoby prowadzące
- VII. Zmniejszyć liczebność grupy
- VIII. Zwiększyć liczebność grupy
- IX. Warunki lokalowe
- X. Wyposażenie sal
- XI. Materiały wykorzystywane w trakcie zajęć
- XII. Inne (prosimy wpisać)

W tym miejscu można wpisać uwagi, propozycje, sugestie itp.

2. Nie**12. Generalnie, w jakim stopniu spełnił Pan swoje oczekiwania związane z uczestnictwem w zajęciach?**

(Prosimy wskazać odpowiedź poprzez zakreślenie kółkiem właściwego numeru)

0	1	2	3	4	5	6
W ogóle	W bardzo małym	W małym	W średnim	W dużym	W bardzo dużym	Całkowicie

W celu poprawnego zakodowania ankiet do obliczeń statystycznych potrzebne jest ich oznaczenie i to w taki sposób, aby zagwarantować anonimowość. Dlatego też postanowiliśmy wykorzystać pewien system pozwalający na spełnienie obu powyższych warunków: bardzo prosimy, aby w poniższe kratki wpisał Pan pierwsze trzy litery imienia, a następnie pierwsze trzy litery nazwiska Pana babci ze strony matki.

Pierwsze trzy litery imienia
babci ze strony matki:

--	--	--

Pierwsze trzy litery nazwiska
babci ze strony matki:

--	--	--

Bardzo dziękujemy za poświęcenie czasu i wypełnienie ankiety!

Posttest 2 – kobiety

1

ANKIETA

Ankieta, o wypełnienie której Panią prosimy, ma na celu poznanie powodów nawiązania przez Panią kontaktu z Fundacją C. E. L. Chcielibyśmy także poznać Pani opinie wiążące się z tematyką wychowania w związku z Pani udziałem w grupie warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?” (w 2010 r.). Ankieta ta służy wyłącznie celom badawczym, co oznacza, że udzielane przez Panią odpowiedzi mają charakter **poufny, anonimowy** i posłużą do lepszego dostosowania oferty Fundacji C. E. L. do potrzeb klientów. Na podstawie zebranych odpowiedzi powstanie raport prezentujący dane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

Prosimy odesłanie ankiety do Fundacji C. E. L. (ul. Wiśniowa 42, lok. 39, 02-520 Warszawa). W celu zapewnienia Pani pełnej anonimowości, na kopercie prosimy nie podawać Pani danych osobowych i adresu zwrotnego.

1. Prosimy o dokonanie samooceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linii prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	1	2	3	4	5
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	1	2	3	4	5
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi nie potrafię zapanować nad emocjami	1	2	3	4	5
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś czego nie chcę	1	2	3	4	5
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	1	2	3	4	5
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy.	1	2	3	4	5
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	1	2	3	4	5
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	1	2	3	4	5
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	1	2	3	4	5
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	1	2	3	4	5
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	1	2	3	4	5
12) Jestem osobą zestresowaną	1	2	3	4	5
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	1	2	3	4	5
14) Często jestem poirytowana	1	2	3	4	5
15) Zwykle nie akceptuję uczuć jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	1	2	3	4	5

2. Istnieje wiele opinii dotyczących wychowywania dzieci. Chcielibyśmy poznać Pani przekonania na ten temat. Prosimy, aby ustosunkowała się Pani do zapisanych w poniższej tabeli stwierdzeń, zaznaczając odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	2	3	4	5
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	1	2	3	4	5
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	2	3	4	5
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	2	3	4	5
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	2	3	4	5
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	1	2	3	4	5
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	2	3	4	5
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko co jest dla niego najlepsze	1	2	3	4	5
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	2	3	4	5
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	2	3	4	5

3. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy relacji z Pani dzieckiem lub dziećmi?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 5)

4. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe?

Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X, jeśli problem został rozwiązany →

5. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy Pani relacji z mężem lub partnerem życiowym?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 7)

6. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe?

Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X, jeśli problem został rozwiązany →

7. Czy problem, który spowodował przyjsście do Fundacji C. E. L. dotyczy Pani relacji z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi (poza mężem/partnerem i dzieckiem/dziećmi)?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następne pytanie i od razu przejść do pytania nr 9)

8. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pani rozwiązanie tego problemu za możliwe?

Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X, jeśli problem został rozwiązany →

9. Czy od czasu zakończenia spotkań grupy warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?” brała Pani udział w jakichś zajęciach z zakresu psychoedukacji, doskonalenia umiejętności wychowawczych, itp.?

- 1) tak – wyłącznie w zajęciach realizowanych przez zespół Fundacji C. E. L.
- 2) tak – w zajęciach realizowanych przez zespół Fundacji C. E. L. **oraz** inne instytucje/osoby
- 3) tak – wyłącznie w zajęciach realizowanych przez inne instytucje/osoby niż zespół Fundacji C. E. L.
- 4) nie

W celu poprawnego zakodowania ankiet do obliczeń statystycznych potrzebne jest ich oznaczenie i to w taki sposób, aby zagwarantować anonimowość. Dlatego też postanowiliśmy wykorzystać pewien system pozwalający na spełnienie obu powyższych warunków: bardzo prosimy, aby w poniższe kratki wpisała Pani pierwsze trzy litery imienia, a następnie pierwsze trzy litery nazwiska Pani babci ze strony matki.

Pierwsze trzy litery imienia
babci ze strony matki:

--	--	--

Pierwsze trzy litery nazwiska
babci ze strony matki:

--	--	--

Bardzo dziękujemy za poświęcenie czasu i wypełnienie ankiety!

Posttest 2 – mężczyźni

1

ANKIETA

Ankieta, o wypełnienie której Pana prosimy, ma na celu poznanie powodów nawiązania przez Pana kontaktu z Fundacją C. E. L. Chcielibyśmy także poznać Pana opinie wiążące się z tematyką wychowania w związku z Pani udziałem w grupie warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?” (w 2010 r.). Ankieta ta służy wyłącznie celom badawczym, co oznacza, że udzielane przez Pana odpowiedzi mają charakter **poufny, anonimowy** i posłużą do lepszego dostosowania oferty Fundacji C. E. L. do potrzeb klientów. Na podstawie zebranych odpowiedzi powstanie raport prezentujący dane w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

Prosimy odesłanie ankiety do Fundacji C. E. L. (ul. Wiśniowa 42, lok. 39, 02-520 Warszawa). W celu zapewnienia Panu pełnej anonimowości, na kopercie prosimy nie podawać Pana danych osobowych i adresu zwrotnego.

1. Prosimy o dokonanie samooceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” <i>(W każdej linijce prosimy zaznaczyć jedną odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)</i>					
1) Jestem osobą, która potrafi wyznaczać sobie cele	1	2	3	4	5
2) Generalnie mam poczucie, że jestem wartościową osobą	1	2	3	4	5
3) Zazwyczaj, gdy dochodzi do trudnych sytuacji konfliktowych z najbliższymi nie potrafię zapanować nad emocjami	1	2	3	4	5
4) Zwykle potrafię odmówić, gdy ktoś chce nakłonić mnie do zrobienia czegoś czego nie chcę	1	2	3	4	5
5) Zwykle trudno jest mi znaleźć czas tylko dla siebie	1	2	3	4	5
6) Jestem osobą, która potrafi rozwiązywać sytuacje konfliktowe w sposób rzeczowy.	1	2	3	4	5
7) Jestem osobą, którą inni często wykorzystują	1	2	3	4	5
8) Nie mam trudności z wyrażaniem uczuć	1	2	3	4	5
9) Jestem osobą, która nie potrafi konsekwentnie dążyć do wyznaczonych celów	1	2	3	4	5
10) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc psychiczną	1	2	3	4	5
11) W trudnych sytuacjach konfliktowych z najbliższymi stosuję przemoc fizyczną	1	2	3	4	5
12) Jestem osobą zestresowaną	1	2	3	4	5
13) Mam trudności w nawiązywaniu bliższych relacji z innymi	1	2	3	4	5
14) Często jestem poirytowany	1	2	3	4	5
15) Zwykle nie akceptuję uczuć jakie wzbudzają we mnie najbliżsi	1	2	3	4	5

2. Istnieje wiele opinii dotyczących wychowywania dzieci. Chcielibyśmy poznać Pana przekonania na ten temat. Prosimy, aby ustosunkował się Pan do zapisanych w poniższej tabeli stwierdzeń, zaznaczając odpowiedź na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „całkowicie się nie zgadzam”, a 5 „całkowicie się zgadzam”.

1 – „całkowicie się <u>nie</u> zgadzam” 5 – „całkowicie się zgadzam” (W każdej linii prosimy zaznaczyć <u>jedną</u> odpowiedź zakreślając kółkiem właściwą cyfrę)					
1) Dziecko powinno bez dyskusji podporządkowywać się woli rodziców	1	2	3	4	5
2) Należy bezwarunkowo akceptować wszystkie uczucia dziecka	1	2	3	4	5
3) Nie należy często chwalić dziecka, bo łatwo je w ten sposób rozpieścić	1	2	3	4	5
4) Stosowanie kar cielesnych przez nauczycieli w szkole jest dopuszczalne jeśli wyrażą na to zgodę rodzice	1	2	3	4	5
5) Są dzieci, w stosunku do których kary cielesne wydają się być jedyną skuteczną metodą wychowawczą	1	2	3	4	5
6) Stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być zabronione w każdej sytuacji	1	2	3	4	5
7) Rodzice w każdej sytuacji powinni chronić dziecko przed popełnianiem błędów	1	2	3	4	5
8) Rodzice zawsze wiedzą lepiej niż dziecko co jest dla niego najlepsze	1	2	3	4	5
9) Jeśli rodzic przyzna się do błędu przed dzieckiem to istnieje duże ryzyko, że straci autorytet	1	2	3	4	5
10) To niedopuszczalne, aby dziecko kwestionowało wolę rodziców	1	2	3	4	5

3. Czy problem, który spowodował przyjsie do Fundacji C. E. L. dotyczy relacji z Pana dzieckiem lub dziećmi?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 5)

4. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X jeśli problem został rozwiązany →

5. Czy problem, który spowodował przyjsie do Fundacji C. E. L. dotyczy Pana relacji z żoną lub partnerką życiową?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 7)

6. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X jeśli problem został rozwiązany →

7. Czy problem, który spowodował przyjsie do Fundacji C. E. L. dotyczy Pana relacji z innymi członkami rodziny, osobami najbliższymi (poza żoną/partnerką i dzieckiem/dziećmi)?

1) tak 2) nie (jeśli „nie”, to prosimy opuścić następane pytanie i od razu przejść do pytania nr 9)

8. Jeśli tak to – generalnie w jakim stopniu uważa Pan rozwiązanie tego problemu za możliwe? Odpowiedź prosimy zaznaczyć na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „bardzo trudne”, a 5 – „bardzo łatwe”.

Odpowiedź prosimy zaznaczyć biorąc w kółko właściwy numer

bardzo trudne...

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

 ...bardzo łatwe lub prosimy wstawić znak X jeśli problem został rozwiązany →

9. Czy od czasu zakończenia spotkań grupy warsztatowej „Jak pokonać rodzicielską bezradność?” brał Pan udział w jakichś zajęciach z zakresu psychoedukacji, doskonalenia umiejętności wychowawczych, itp.?

- 1) tak – wyłącznie w zajęciach realizowanych przez zespół Fundacji C. E. L.
- 2) tak – w zajęciach realizowanych przez zespół Fundacji C. E. L. **oraz** inne instytucje/osoby
- 3) tak – wyłącznie w zajęciach realizowanych przez inne instytucje/osoby niż zespół Fundacji C. E. L.
- 4) nie

W celu poprawnego zakodowania ankiet do obliczeń statystycznych potrzebne jest ich oznaczenie i to w taki sposób, aby zagwarantować anonimowość. Dlatego też postanowiliśmy wykorzystać pewien system pozwalający na spełnienie obu powyższych warunków: bardzo prosimy, aby w poniższe kratki wpisał Pan pierwsze **trzy** litery imienia, a następnie pierwsze **trzy** litery nazwiska Pana babci ze strony matki.

Pierwsze trzy litery imienia
babci ze strony matki:

--	--	--

Pierwsze trzy litery nazwiska
babci ze strony matki:

--	--	--

Bardzo dziękujemy za poświęcenie czasu i wypełnienie ankiety!